ఉత్తరాలు

22—1—75 వ తేది ఆంధ్రప్రభలో 'క్షమించు సుప్రియా' కథ ఆరంభం క్రమంగా లేదు. పత్రికలో మొదటి కాలమ్ రెండవ పేరా, ఆఖరి వాక్యం "వాడు తనేమీ మోసం చెయ్యలేదనే విషయాన్ని ఆయన విపులీక"తో పూర్వ్యం రెండవ కాలమ్‌లో "శ్రద్ధగా మిగతా కన్నమర్చ్సి వదిలేసి మరి ఆయన చెప్పింది విన్నాడు'తో ఆ పేరా పూర్తవుతుంది.

—మహంకాళి ఇందిర (చెరుపురామాపురం)

అవును, పొరబాటే

22-1-75 సంచిక 17 వ పేజీ 'క్షమించు, సుప్రియా' కథలో మొదటి కాలంలో, రెండవ కాలంలో, మొదటి పంక్తులు రెండు అచ్చుపడనందుకు విచారిస్తున్నాం. వాటిని ఈ క్రింది విధంగా సవరించి చదువుకొన ప్రార్థన. కథ ఆరంభం: "సాయంత్రం అయిదు గంటల ఇరవై రెండు నిమిషాలకి....

మొదటి కాలం చివరి వాక్యం: వాడు తనేమీ మోసం చెయ్యలేదనే విషయాన్ని ఆయన విపులీకరిస్తూ ఉంటే ఆ పాపవాడు చాలా శ్రద్ధగా....'

* * *

కళ మానవ సమాజారంభంతో ఉద్భవించింది ముఖ్యంగా ఆదిమానవుడు శ్రమించే క్రమంలో అవతరించింది. ఆదిమానవునికి అనేక రంగాలలో అపూర్వంగా ఉపయోగపడింది. వాస్తవికమైన కళ ఎల్లప్పుడూ ప్రజలకు, వారి జీవిత సమస్యల పరిష్కారంలో సహాయకారిగా ఉంటూ వచ్చింది. కళాకారుడు వాస్తవం యొక్క ప్రధానమైన ఉమ్మడి లక్షణాలను ప్రతిబింబించాలి. సామాజిక జీవిత నిర్దిష్ట లక్షణాలను వెల్లడి చేయాలి. ఎంత ఉత్కృష్టం! ? ఎంత మహోన్నతం! ? కళయొక్క ప్రయోజనం.

కళ కళ కోసమే! ! కళ ఆత్మానందం కోసమే అంటూ అసంఖ్యాకంగా, పుంఖానుపుంఖంగా వెలువడుతూ కాలగర్భంలో తెలుగు సాహిత్యం కొట్టుకుపోతున్న ఈ తరుణంలో, ఒక ప్రయోజనాన్ని సాధించుకొని ఉద్యుక్తు చేరగలిగేది 'మరుభూమిలో మల్లెతీగలు' నవల. ఇది చదువుతున్నంత సేపు అలెగ్జాండరు కుప్రిన్ 'యమకూపం' కళ్ళముందు మెదిలింది. ఏ ఒక్క స్త్రీ తాను కావాలని వ్యభిచారిణిగా మారదు. అందుకు బలీయమైన కారణముంటుంది. అలాగే దొంగగా, దోపిడీదారుగా, మోసగాడుగా ఇంకా అనేక రకాల పేర్లతో పిలవబడుతూ జీవనయాత్ర కొనసాగిస్తున్న వాళ్ళది కాదు తప్పు! వాళ్ళను ఆ స్థితికి దిగజార్చిన ఈ సమాజం, దానియొక్క ఆర్థిక పునాదిది తప్పు.

—కె. వేణుగోపాల్ (కొత్తూరు)

* * *

మనది పేరుకే ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థ. కాని, ఈ 'ప్రజాస్వామ్యం' ముసుగులో అనునిత్యమూ జరుగుతున్న ఘాతుకాలు అనంతం. తెరవెనక జరిగే మారణకాండ తెర వెనకే ఉండిపోతుండగా నూటికి కోటికి ఒకటి బయటికి వస్తూంది. శ్రీ మిశ్రాకు వాటిల్లిన దుర్ఘటన ఒకటి మాత్రమే. ప్రస్తుతం నడుస్తున్న 'డెమోక్రసీ' కాదని, 'ఫాసిజం' అనీ నాటికి ఎందరో ఎంతో రోజూ ఘోషిస్తూనే ఉన్నారు. కాని, ప్రభుత్వం లక్ష్యపెట్టలేదు. శ్రీ మిశ్రా మరణంతో అధికారపక్షం ఇప్పుడే కళ్ళు తెరిచి ఉడికిపోతూంది. రాజ్యం సౌభాగ్యం కాదని, ఎవడి అబ్బ సొమ్మూ కాదని ప్రతి ఒక్కరూ గుర్తించాలి. వ్యక్తిగత హింసాకాండతో రాజకీయ దురంతాలతో దేశం కుళ్ళిపోతుంటే పురోభివృద్ధి ఒట్టి కలలోని మాటగా, కల్లల మాటగా అనిపిస్తుంది. ప్రజాస్వామిక రాజ్యంలో ఇటువంటి ఘాతుక చర్యలు మానవాళికే సిగ్గుచేటు! విశ్వంగారన్నట్లు ఈ విషబీజం వృక్షమై శాఖోపశాఖలతో విజృంభించక ముందే 'విత్తు' దశలోనే రూపుమాపాలి.

—చక్రవర్తి పుష్పరాణి (హైదరాబాద్—44)

* * *

సి. విజయలక్ష్మిగారి 'మరుభూమిలో మల్లెతీగలు' చదివాను. కథలో మాధురి చెప్పిన తన కథ — పెళ్ళి చేసుకొని భార్యనూ, తల్లినీ అయి ఒక ఇంటిదీపం వెలిగించే అదృష్టం ఎటూ లేదు. అలాంటప్పుడు నిరర్థకంగా ఆకలితో చనిపోయేకంటే, అనారోగ్యంతో దినదినానికీ క్షణక్షణానికీ చావుకు దగ్గరవుతున్న కన్నవాళ్ళనూ, నోరెరుగని పసివాళ్ళనూ, కనీసం చావు నుండి రక్షించి పిడికెడు మెతుకులు వేసేందుకు నే నేమి చేసినా పాపం లేదనిపించింది' అని విలాస గృహమునకు వచ్చిన మాధురి కథ మా హృదయాలను కలచివేసింది.

—జి. హేమంతా విక్టర్ (చుండూరు)

* * *

'మరుభూమిలో మల్లెతీగలు' సీరియల్ మంచి సహజత్వంతో, పతాకస్థాయి వరకు పాఠకులను తీసుకువెళ్ళి, ఈ వారంతో 'సమాప్తం' కావడం భరించలేకపోయాను. మధు, రాధా, రాజా హేమా పాత్రలు జీవంతో తొణికిసలాడాయి. కొన్నాళ్ళ పాటు ఈ పాత్రల ముద్రలు మాసిపోవు. 'క్షమించు, సుప్రియా!' కథ, మంచి 'రిలీఫ్' నిచ్చింది. 'ఎండింగ్' తమాషాయైన కథ అధికారం అవకాశం ఒకదానికి ఒకటి తోడైనప్పుడు మంచి మనిషిలోకూడా ఎంత మార్పు వస్తుందో 'సూటులో మనిషి' కథ నిరూపించింది. 'వెలుగునీడలు' సీరియల్ ఉత్కంఠతతో సాగిపోతూ, కొత్త మలుపు తిరిగింది. 'వైద్యవిజ్ఞానం' శీర్షికలో డాక్టర్ గుంటుపల్లి రామకృష్ణమూర్తిగారి 'తంతులూ వార్తలూ' చదివాక ఎన్నో విషయాలు తెలుసుకోగలిగాము. ఏ వారానికి ఆ వారం 'కొత్త ఆకర్షణ' సృష్టిస్తున్న 'ఆంధ్రప్రభ' మా కృతజ్ఞతలు.

—జె. మాధవరావు (జెక్కేరు)

* * *

మీరు ప్రచురిస్తున్న 'వైద్యవిజ్ఞానం' శీర్షిక ప్రభకే వింత శోభనిచ్చి విలువను ఇనుమడింపచేసింది. కొన్ని సందర్భాల డిసీజెస్ ఉన్నాయి. ఆయా వ్యాధుల ప్రాథమిక పరిణామాలు అవగాహన చేసుకోవాలని ప్రయత్నించే మా వంటి వాళ్ళ కిది చాలా విలువైన శీర్షిక.

—ఎస్. ఉమామహేశ్వరరావు (విశాఖపట్నం—5)

* * *

మన నాయకులు చేసే ప్రసంగాలలో కేవలం ఉన్న గౌరవం కోల్పోవటమే తప్ప సాధించేదేమీ లేదు. గతంలో విశ్వంగారన్నట్లు ఏ పనైనా క్రియారూపంలో జరగాలి గాని, మేము అది చేస్తాం ఇది చేస్తాం అని ఉపన్యాసాలు చెయ్యటం కొంతైనా మానితే బాగుంటుంది.

ఇకపోతే విజయలక్ష్మిగారి 'మరుభూమిలో మల్లెతీగలు' లాంటి ఉత్తమ ఇతివృత్తం గల నవలలు ఈ మధ్య కాలంలో ఎప్పుడూ రాలేదనే చెప్పాలి. . . సీరియల్స్ ఎన్నుకోవటంలో ప్రభకు మించి మరొకటి సరితూగదు. జి. హేమంతగారి కలంనుంచి చిందుతున్న 'వెలుగునీడలు' అత్యంత ఉత్సాహంగా సాగుతూ ముమ్మందు ఏం జరుగుతుందో నన్న ఉత్కంఠ మాలో రేకెత్తింపచేస్తున్నది.

—పొట్లూంపల్లి పద్మాకర్ చందన (లింగాల)

* * *

ఈ వారం కథలలో 'సూటులో మనిషి' ధనానికి, దాసుడుగా బతుకుతున్న మానవుడికి ఉన్నతారతమ్యాన్ని కాటూరు రవీంద్ర త్రివిక్రమ్‌గారు బాగా తెలియజేశారు. ఇక మిగిలిన కథలన్నీకూడా చివరిలో ఎంతో చక్కగా సస్పెన్స్‌తో నిండి ఉన్నాయి. 'రాజమార్గము' మరియు 'హూ ఈజ్ హీ'—ఈ రెండు కథలు. చాలా చక్కని శైలితో రచించారు.

—మళ్ళ మహేశ్వరరావు (విశాఖపట్నం—4)

* * *

దేశంలో జనాభా పెరుగుతున్నకొలదీ అన్ని వస్తువుల ధరలు మితిమీరి పోతున్నాయి. ప్రతి మానవునిలో స్వార్థంకూడా పెల్లుబికింది. అన్నింటి కలయికగా సంఘంలో అరాచకం ప్రజ్వరిల్లి, కొన్ని సంవత్సరాలుగా కొందరిని బలి తీసుకుంటూనే ఉంది. సరిగ్గా అలాంటి ఘాతుకానికి రైల్వే మంత్రి ఎల్. ఎన్. మిశ్రాగారు బలి అయ్యారు. 'మాణిక్యవీణ'పై సరియైన రాగాలు పలికాయి. ఇక కథల్లో 'హూ ఈజ్ హీ' కథ చిన్నదైనా, చిక్కనిది. కడుపుకై యాచించినా, ఆశించిన ఫలితాన్ని పొందలేక, చివరకు అబద్ధం చెప్పైనా కడుపు నింపుకున్న ఒక నిర్భాగ్యుడి పాత్ర కథలో మణిపూస లాంటిది. 'సూటులో మనిషి' అధికారులకు కనువిప్పు.

—జె. నిర్మలా మాధవ్ (జెక్కేరు)

* * *

సి. విజయలక్ష్మిగారి 'మరుభూమిలో మల్లెతీగలు' సీరియల్ మేము ఊహించినట్లుగానే క్లైమాక్స్‌లో మలుపు తిప్పి ముగించారు. నేటి సమాజంలో మధు లాంటి సంస్కార భావాలు కల వ్యక్తులు ఎంతమంది? మధు జీవిత కథ విని తమను తాము సంస్కరించుకొని తమ జీవిత భాగస్వాములను క్షమించగలిగిన రాజా లాంటి వ్యక్తులు ఎంతమంది? అసలు స్త్రీల శీలాలను

(తరువాయి 71 వ పేజీలో)

రెండు నిమిషాలకి ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ కారు పోర్టికోలోకి వచ్చి ఆగింది. ఆ రోజు ఆయన ఇంటికి చేరుకోవటంలో జరిగిన పన్నెండు నిమిషాల ఆలస్యానికి కారణం ఆయన చేతిలో ఉన్న పెద్ద బౌండు పుస్తకం. ఆ జనాట. గ్రంథాన్ని ఆయన తన తమ్ముడికోసం ఒక సెకండ్‌హాండ్ షాప్‌లో, ఆ షాపువాడితో పదకొండు నిమిషాలు దెబ్బలాడి మరీ కొన్నాడు.

ఆ పదకొండు నిమిషాల్లోనూ ఆయన తన క్వాలిఫికేషను సంగతి చెపి, దాదాపు ఆరు నిమిషాలపాటూ ఆ షాపు వాడికి మనస్తత్వాల మీదా, మానవుడి బలహీనతల మీదా చిన్న సైజు లెక్చరిచ్చేడు. వాడు తన నేమీ మోసం చెయ్యలేడనే విషయాన్ని ఆయన విపులీక

శ్రద్ధగా, మిగతా కస్టమర్స్‌ని వదిలేసి మరీ ఆయన చెప్పింది విన్నాడు.

"చూడవోయ్! నీ లాంటి వాళ్ళని చాలామందిని స్టడీ చేసే న్నేను. కస్టమర్ రాగానే మామూలు ధరకన్నా దాదాపు రెట్టింపు గర చెప్పేసి, ఆ కొనే వాడి మనసులో [illegible]సం [illegible] ఆ పైన ఆ ధరని [illegible]ద్ది, ఆ కొనేవాణ్ణి ఒక రకమైన 'ట్రాన్స్'లో పెట్టేసి, ఆ పుస్తకాన్ని అమ్మేయటం మీకు వెన్నతో పెట్టిన విద్య అయితే అయివుండవచ్చు కానీ, ఈ ప్రయోగం నా మీద చెయ్యలేవు. కాబట్టి నా అమూల్యమైన సమయాన్ని వృథా చెయ్యకుండా ఒకే ధర చెప్పు" — ఇలా సాగింది ఆయన సంభాషణ.

ఆ షాపువాడి మనసులో ఈయన చెప్పిన మాటలు చాలా సూటిగా నాటు

కొన్నాయి. అతని కళ్ళకి ఈయన నో బుషిలా కనబడ్డాడు. చాలా భక్తితో ఆ పుస్తకాన్ని అందిస్తూ "రెండు రూపాయలు తగ్గించుకోండి, సార్. కానీ, దయచేసి ఈ విషయాన్ని మాత్రం ఎక్కడా చెప్పద్దు" అంటూ ప్రతిమా లేడు.

ఆ షాపువాడి కళ్ళలో కనబడే వ్రమతాభావాన్ని గౌరీనాథ్ తీక్ష్ణమైన కళ్ళు వెంటనే పసిగట్టేయి. ఆయన కళ్ళు గర్వంగా నవ్వేయి. అనూహ్యమూ, అభేద్యమూ అయిన ఆ షాపువాడి అంచ నాల్ని పటాపంచలు చేసి ఆ పుస్తకాన్ని రెండు రూపాయలు తక్కువకి కొన్న సంతృప్తి ఆయన కళ్ళలో ప్రతిబిం బించింది.

తను విపులీకరించిన పద్ధతిలోనే షాపువాడు తనని మోసం చేసేడని గుర్తించని ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ కార్లో పుస్తకాన్ని పెట్టుకొని ఇంటి కొచ్చేసేడు.

* * *

అదే సాయంత్రం — ఆరయింది.

స్నానం చేసి డ్రాయింగ్ రూమ్‌లో టీ త్రాగుతూ కూర్చున్నాడు గౌరీనాథ్. ఆయన ఎదట బల్లమీద అందంగా అట్టవేసిన బౌండు పుస్తకం కనబడుతూ ఉంది. పక్కనే రాక్ నిండా సైకాలజీ మీద వ్రాసిన పుస్తకా లున్నాయి.

కిటికీ లోంచి బయటికి చూస్తూ అప్రయత్నంగా ఆ అనాటమీ పుస్తకాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకొన్నాడు. అందులో బొమ్మల్ని చూస్తూ, అక్కడక్కడ చిన్న చిన్న పేరాలు చదువుతూ, దాదాపు అరగంట గడిపేడు. అంతలో నౌకరు ఎవరో వచ్చేరని చెప్పేడు.

పుస్తకాన్ని మూసేసి లేవబోతున్న ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ చటుక్కున ఆగి పోయేడు. అతని సునిశితమైన దృష్టి ఆ పుస్తకం అట్ట వెనక భాగం ఎత్తుగా కనబడింది. వ్రేళ్ళతో తడిమి చూసి, ఆ పుస్తకానికి వేసిన కవర్‌లో ఏదో కాగితం ఉన్నట్టు గ్రహించేడు.

విజిటర్‌తో మాట్లాడుతున్నంత సేపూ ఆయన దృష్టి ఆ పుస్తకం మీదే ఉంది. అతను వెళ్ళిపోగానే చటుక్కున ఆ పుస్తకాన్ని చేతిలోకి తీసుకుని, కవర్ విప్పేడు. అందులోంచి మడత పెట్టి ఉన్న చిన్న కాగితం జారి పడింది. విప్పి చూసేడు. అందులో ఇలా ఉంది:

"డియర్ రావ్,

దాదాపు పది రోజుల నుంచీ నిన్ను కలుసుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నాను. కానీ, వీలు కుదరటం లేదు. నా పెండ్లి గురించి మా ఇంట్లో తొందరపడు తున్నారు. కనీసం నా ఎమ్. బి. పూర్తయ్యేవరకూ కూడా ఆగేటట్టు లేరు. ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో మన కొకటే మార్గం.

ఈ ఉత్తరం నే నేదో ఆవేశంలో వ్రాయడం లేదు. అన్నీ ఆలోచించే ఈ నిర్ణయానికి వచ్చాను. నా నిర్ణయాల పట్ల నాకు నమ్మకం ఉంది.

మనం వెంటనే పెళ్ళి చేసేసుకోవాలి, రావ్. ఇప్పుడుగానీ మనం తెగించకపోతే మా ఇంట్లో వాళ్ళ ఒత్తిడికి నేను తట్టుకోలేను. ఇంకెవర్నో చేసేసుకోవాలి. తప్పదు.

నీకున్న క్వాలిఫికేషనుకి ఏదో ఉద్యోగం దొరక్కపోదు. నాకా ఈ చదువుపట్ల పెద్ద ఇష్టమేమీ లేదు. ఇక్కడితో ఆపుచేసేస్తాను. ఒక గృహిణిగా నా ఇంటిని సరిదిద్దుకోవటం, నీ కౌగిలిలో సేదదీరి విశ్రమించటం — ఇవే ఇష్టం నాకు.

మొన్నే నన్ను చూసుకోవటానికి ఎవరో వచ్చేరు. ఈ సంబంధం సెటిల్ అయ్యేటట్టు ఉంది. అదే నా భయం. మనం ఇంక తెగించాలి. ఇప్పుడుగానీ ఆమాత్రం ధైర్యం చెయ్యకపోతే జీవితాంతం అందుకు చింతించవలసి ఉంటుంది.

ఈ విషయంలో నీ నిర్ణయం కావాలి నాకు. సాయంత్రం మా కాలేజీ వాళ్ళు పిక్‌నిక్‌కి బయలుదేరుతున్నారు. నేనూ ఇంట్లో అలాగే చెప్పేను. చిన్న సూట్

యండమూరి వీరేంద్రనాథ్

కేస్‌తో వచ్చేస్తున్నాను. నువ్వూ సాయంత్రం మద్రాసు ట్రెయిన్‌కి వచ్చేస్తే మనం వెళ్ళిపోవచ్చు. పెళ్ళి చేసేసు కున్నాక ఇంకెవరూ ఏమీ చెయ్యలేరు. మా ఇంట్లో ఇక నాకు స్థానం ఉండదనుకో. కానీ, నీకన్నా నా కేక్కువ కాదు నాకు.

ఒకవేళ నువ్వుగానీ రాకపోతే, ఈ ప్రపంచంలో నా అంత దురదృష్టవంతు రాలు ఇంకెవరూ ఉండరనుకొంటాను. కానీ, నాకు నమ్మకం ఉంది, రావ్— నువ్వొస్తావని!

సాయంత్రం కలుసుకుందాం. సాయంత్రం కలుసుకోలేకపోతే — ఇక జీవితంలో కలుసుకోలేం. ఆ విషయం గుర్తుంచుకొంటావ్ కదూ.

—నీ సుప్రియ."

చాలా తొందరలో వ్రాసినట్టు గజిబిజిగా ఉంది. చాలా చోట్ల కొట్టివేత లున్నాయి.

ఆసక్తికరంగా చదవటం పూర్తిచెయ్య గానే, తేదీ గురించి చూసేడు గౌరీనాథ్. పందొమ్మిది వందల అరవైతొమ్మిదిలో వ్రాసింది అది. అప్పటికి ఆ పుస్తకం ఎన్ని చేతులు మారిందో—కానీ, ఉత్తరం మాత్రం ఎవరి కంటా పడలేదు. అయిదు సంవత్సరాలపాటు ఆ కవర్ వెనక చీకట్లో ఉండి, ఇన్నాళ్ళకి గౌరీనాథ్ సునిశితమైన దృష్టికి నిదర్శనంగా బయటపడింది.

ఆ క్షణంమాత్రం గౌరీనాథ్‌కి సుప్రియా, రావ్‌ల మీద కోపం వచ్చింది, తమ జీవితాల్ని కలిపిన ఆ ఉత్తరాన్ని అలా పుస్తకం అట్ట వెనక వదిలేసి నందుకు. ఎంత అపురూపంగా దాచుకో వలసిన ఉత్తరం అది!

ఉత్తరం ఎగిరిపోకుండా దానిమీద పేపర్ వెయిట్ పెట్టి, మళ్ళీ అనాటమీ పుస్తకాన్ని చేతుల్లోకి తీసుకొన్నాడు. మొదటి పేజీ తిప్పగానే అదే చేవ్రాతతో పుస్తకం మీద వ్రాసి ఉంది — ఎస్. సుప్రియ, హైదరాబాద్ అని.

సైకాలజీ ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ సెన్సిటివ్ బ్రెయిన్‌కి ఎక్కడో ఏదో అపశ్రుతి పలికినట్టు అనిపించింది.

'సుప్రియ' అనే అమ్మాయి వ్రాసిన ఈ ఉత్తరం మళ్ళీ అదే అమ్మాయి అనాటమీ పుస్తకంలోనికి ఎలా వస్తుంది?

ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ బుర్ర చురుగ్గా ఆలోచించటం మొదలు పెట్టింది.

ఉన్నవి రెండు మార్గాలు. ఒకటి— వాళ్ళిద్దరి వివాహం జరిగి ఉండటం; రెండవది—జరగకపోవటం.

వివాహం జరిగిందీ అనుకొంటే — ఆ రోజు ఆ అమ్మాయి స్టేషన్‌కి వెళ్ళే టప్పుడు సూట్‌కేస్‌లో అంతపెద్ద పుస్తకాన్ని పెట్టుకొని వెళ్ళి ఉండదుకదా! కొన్ని నగలూ, చీరెలూ పెట్టుకొని వెళ్ళి ఉంటుంది. పోనీ — రావ్‌తో పెళ్ళి జరిగేక ఆ అమ్మాయి ఇంటి పరిస్థితులు చక్కబడి, మళ్ళీ ఇంటి కొచ్చి తన పుస్తకాన్ని తీసుకెళ్ళిందా అని ఆలోచిస్తే ... ఒక వేళ తీసుకెళ్ళినా, రావు ఆ ఉత్తరాన్ని అంతకాలం భద్ర పరిచి ఆ అమ్మాయి కిస్తే ఆమె దాన్ని ఆ పుస్తకంలో దాచిందీ అని ఆలో చించటం హాస్యాస్పదం ...

వివాహం జరగలేదూ అనుకొంటే దాని కారణం ఒకటే అయి ఉంటుంది— రావు స్టేషనుకి రాకపోయి ఉండటం! అదే నిజమయిన పక్షంలో రావు దగ్గిర ఉండవలసిన పుస్తకం మళ్ళీ సుప్రియ దగ్గరికి చేరటానికి వీల్లేదు.

మరి అస లేం జరిగి ఉంటుంది?

ఆమె వ్రాసిన ఉత్తరం మళ్ళీ ఆమె పుస్తకంలోకి వచ్చిందీ అంటే — అది చేరవలసిన చోటుకి చేరలేదన్న మాట.

ఈ ఆలోచన రాగానే గౌరీనాథ్ కుర్చీలో నిటారుగా అయ్యేడు.

ఇటీవల శ్రీ వేంకటేశ్వర నాట్య కళా పరిషత్తువారు నిర్వహించిన నాటక పోటీలలో శ్రీ కళాలయ (ప్రొద్దుటూరు) వారు ప్రదర్శించిన 'మరో మొహంజదారో' నాటకంలో ఉత్తమ హాస్యనటునిగా బహుమతి పొందిన పరంధామయ్య పాత్రధారి శ్రీ అరవేటి శ్రీనివాస్

అవును. అదొక్కటే వీలుంది.

ఎంతసేపు ఆలోచించినా ఇంకోలా జరిగి ఉండే వీలు కనబడలేదు. ఆ ఉత్తరం రావ్‌కి చేరలేదు అంటే ఆ రోజు తను స్టేషన్‌కి వెళ్ళలేదన్న మాట. తన పుస్తకంలోనే పొరపాటున ఆ ఉత్తరాన్ని వదిలిపోయిన ఆ అమ్మాయి, ఆ రోజు స్టేషన్‌లో తన స్నేహితునికోసం ఎదురు చూసి చూసి నిరాశ చెంది ఉంటుంది. రావ్‌పట్లా, ప్రేమపట్లా ఆమెకి ఆ క్షణం నుంచే విరక్తి జనించి ఉండాలి. ఆ విరక్తితోనే ఆమె మరొకరితో వివాహానికి ఒప్పుకొని ఉండాలి.

ఈ విధమైన ఎనాలిసిస్‌తో సంతృప్తి చెందేరు ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్. కానీ, అంతలోనే ఆయన కింకో అనుమానం వచ్చింది.

"తను వ్రాసిన ఉత్తరం తన స్నేహితునికి అందలేదూ అన్న సంగతి ఆ అమ్మాయికి తెలిసిందా? తెలిసి ఉంటే— ఎప్పుడు తెలిసింది? పెళ్ళవక ముందు తెలిసి ఉంటే — తన తప్పు తెలుసుకొని ఆ రావ్‌నే వివాహం చేసుకొని ఉంటుంది. అలా కాకుండా ఇంకెవర్నో చేసుకొన్నాక రావ్ ఎప్పుడో కనబడి ఉంటే? కనబడి జరిగిందంతా వివరించి ఉంటే? ఆ అమ్మాయి తరవాత జీవితం అంతా నరకం అయి ఉంటుంది! రావు ఆ అమ్మాయికి కనబడకుండా ఉంటే కనీసం అతని పట్ల పెంచుకొన్న ద్వేషంతో నయినా ఆమె తన సంసారంలో ఏ కలతలూ లేకుండా జీవిస్తూ ఉండచ్చు. ఏం జరిగిందో ఎలా తెలుసుకోవటం?

దాదాపు అయిదు సంవత్సరాల క్రితం హైదరాబాద్‌లో మెడికల్ కాలేజీలో చదివిన ఆ సుప్రియ అనే అమ్మాయి ప్రస్తుతం ఎక్కడ ఉందో, ఎవర్ని పెళ్ళిచేసుకుందో, రావ్ విషయం ఆమెకి తెలిసిందో లేదో — ఇవన్నీ జవాబు దొరకని ప్రశ్నలుగా మిగిలిపోయేయి గౌరీనాథ్‌కి. కాలక్రమేణా ఈ విషయాన్ని మరిచిపోయేడు కూడా.

ఇంతటితో ఈ కథ ఆగిపోవలసిందే. కానీ, ఒక రోజు ...

* * *

"కూర్చో, మాధవ్" అన్నాడు గౌరీనాథ్. మాధవరావు కూర్చోలేదు.

"చెప్పండి, సార్. మీ రెన్నాళ్ళ నుంచో తప్పించుకొంటున్నారు. ఈ రోజు అన్నీ అరేంజ్ చెయ్యమని ఇంట్లో చెప్పి వచ్చేను. ఏమైనా ఈ రోజు రాత్రికి మా ఇంటికి డిన్నర్‌కి రావలసిందే" అన్నాడు.

"వస్తాను. కానీ, ఈరోజు కాదు."

"ఆదేం లాభం లేదు. ఎన్నాళ్ళనుంచో మీరు అలాగే చెబుతున్నారు. ఈ రోజు మిమ్మల్ని వదిలి పెట్టను."

గౌరీనాథ్ ఇబ్బందిగా కుర్చీలో కదిలి, "సరే, అయితే, నీ ప్రోగ్రామ్ రేపటికి మార్చుకో. ఈ రోజు సాయంత్రం నా కొద్దిగా పనుంది" అన్నాడు.

మాధవ్ మొహం సంతోషంతో విప్పారింది.

"ఇంటికి ఫోన్ చేసి చెబుతాను, సార్, రేపటికి పోస్ట్‌పోన్ చెయ్యమని" అంటూ ఫోన్ ఎత్తి, డయల్ చేసి, 'హల్లో, సుప్రియా' అన్నాడు.

టేబిల్ మీద కాగితాలు సర్దుతున్న ప్రొఫెసర్ చేతులు హఠాత్తుగా ఆగిపోయేయి. సుప్రియ ... సుప్రియ... అంటూ మనసులోనే మననం చేసుకొన్నాడు. మాధవ్ మాట్లాడటం పూర్తి చేసేవరకూ అతనివైపే ఆత్రతగా చూడసాగేడు. . . మనసులో అస్పష్టమైన ఆలోచనల కదలికలు ... 'సుప్రియ' అనే పేరు సాధారణంగా ఎక్కువ మందికి ఉండదు. తన ప్రియాతిప్రియమైన శిష్యుడి భార్యే గానీ ఆ అమ్మాయి అయితే? ... ఇతని దాంపత్య జీవితం ఎలా సాగుతూంది?

గౌరీనాథ్ ఆలోచనల నుంచి తేరుకోక ముందే మాధవ్ ఫోన్ పెట్టేస్తూ, "ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారు?" అన్నాడు.

"అబ్బే — ఏం లేదు — ఇంటి కేనా ఫోన్ చేసింది?" కలవరపాటును అణచుకొంటూ అడిగేడు గౌరీనాథ్.

"అవునండి. వచ్చే ముందు చెప్పేను, ఈ రోజు ఎలాగైనా మిమ్మల్ని డిన్నర్‌కి తీసుకొస్తానని. అందుకని..."

"మీ ఇంట్లో ఫోన్ ఉందా?"

"తను డాక్టర్ కదండీ? ఫోన్ లేక పోతే ఎలా?" నవ్వేడు. బల్ల అంచుల మీద గౌరీనాథ్ చెయ్యి బిగుసుకొంది.

* * *

ప్రొఫెసర్ గౌరీనాథ్ కారు మాధవ్ ఇంటి కాంపౌండ్‌లోకి ప్రవేశించేసరికి ఆరున్నర అయింది. వేసవికాలం అవటం వల్ల ఇంకా చీకటి పడలేదు. ఆయన కారు దిగుతూ ఉంటే, అప్పటివరకూ ఆయనకోసమే చూస్తున్నట్టు మాధవ్ గబగబా దగ్గరి కొచ్చేడు.

కారు దిగుతున్నప్పుడే గౌరీనాథ్ తీక్ష్ణమైన కళ్ళు అన్నివైపులా వెతికేయి.

"ఇక్కడే బయట కూర్చుందాం, సార్. లోపల మరీ ఉక్కగా ఉంటుంది" అన్న మాటలకి మౌనంగానే తల ఊపేడు గౌరీనాథ్.

ఇంటి చుట్టూ చిన్న గార్డెన్ పొందికగా ఉంది. నన్నగా వీచే గాలికి మల్లె పందిరి మీద నుంచి వచ్చే సువాసన సేద తీరుస్తూంది. కుండీల్లో ఉన్న క్రోటన్ మొక్కల్ని చూస్తూంటే ఆ ఇంట్లో ఉన్న వాళ్ళకి గార్డెనింగ్ అంటే చాలా ఇష్టమని తెలుస్తూంది. ఆ మొక్కల మధ్య మూడు కుర్చీలూ, టీపాయ్‌ అమర్చారు. ఇద్దరూ కుర్చీల్లో కూర్చున్నారు.

"మీ ఇల్లు చాలా బాగుందోయ్." మెచ్చికోలుగా అన్నాడు గౌరీనాథ్. మాధవ్ నవ్వి "ఇందులో నా దేమీ లేదండి. అంతా ప్రియే చూసుకొంటుంది. నాకు నా ఆఫీసుతోనే సరిపోతుంది" అన్నాడు.

ఇంకేదో అడగబోతూన్న గౌరీనాథ్ టక్కున మాటలు ఆపుచేసి ఇంటి వైపు చూసేడు. తెల్లటి, పాముకుబుసం లాటి చీరలో — కడిగిన ముత్యంలా, మంచులో తడిసిన మల్లెలా ఉన్న సుప్రియ నెమ్మదిగా నడుస్తూ అక్కడికి వచ్చింది. ఏవీ అలంకారాలు లేకపోయినా, ఆ అమ్మాయి ఎంతో హుందాగా ఉంది. ఆమె ముఖంలో విజ్ఞానం తొణికిసలాడుతూ ఉంది.

"నా భార్య సుప్రియ" అంటూ పరిచయం చేసేడు. గౌరీనాథ్ నమస్కారం చేస్తూ ఆమె కళ్ళలోకి సూటిగా చూసేడు. చాలా ప్రశాంతంగా ఉన్నాయి అవి. కానీ, గౌరీనాథ్ సునిశితమైన దృష్టి ఆమె కళ్ళ వెనక అస్పష్టంగా గూడు కట్టుకున్న నీలి నీడల్ని వెంటనే గమనించింది.

"ఈయన మా ప్రొఫెసర్. ఇన్నాళ్ళకి మనింటికి డిన్నర్‌కి రావటానికి ఒప్పుకొన్నారు." అన్నాడు మాధవ్ నవ్వుతూ.

"అబ్బే, అదేం లేదు. ఏదో టైమ్ దొరక్క .." అంటూన్న గౌరీనాథ్‌ని మధ్యలో ఆపుచేస్తూ, "మీ ఆర్టికల్స్ నేనూ ఇంటరెస్టింగ్‌గా చదువుతూ ఉంటానండీ. ముఖ్యంగా మనుషుల బలహీనతల మీదా, 'ఈగో' మీదా మొన్న మీరు వ్రాసిన వ్యాసం చాలా బాగుంది" అంది ఆమె మెచ్చికోలుగా. ఊహించని ఆ పొగడ్తకి తబ్బిబ్బై బట్టతలని తడుము కొంటూ నవ్వేడు కృతజ్ఞతగా.

ఆ తరవాత కొద్దిసేపు ముగ్గురూ ఇండస్ట్రియల్ అన్‌రెస్ట్ గురించి, లేబర్ సైకాలజీ గురించీ మాట్లాడు కొన్నారు. మాధవ్ కూడా సైకాలజీ డిపార్ట్‌మెంట్ అవటం వల్ల సంభాషణ

ఎక్కువ భాగం దాని [illegible] సాగింది [illegible] వాళ్ళ [illegible] మాట్లాడుతున్నా, ప్రతిక్షణం గౌరీనాథ్ ఆ అమ్మాయిని గమనిస్తూనే ఉన్నాడు.

"మీరు తొందరగా [illegible] చేస్తారా - ఇంకా పేకాట ఆడాలా?" [illegible] మాధవ్.

"[illegible] లేదు" అన్నాడు గౌరీనాథ్. మాధవ్ భార్యతో ఏదో అన్నాడు. ఆమె లేచి లోపలికి వెళ్ళింది. గౌరీనాథ్ మళ్ళీ ఆలోచనలోకి జారుకున్నాడు. ఆమెలో ఎక్కడో అస్పష్టమైన ఒక [illegible] కనిపిస్తూంది. ఎక్కడ?

ప్రేమించిన వాణ్ణి పొందలేక?

ప్రేమించినవాడు మోసం చేసినందువల్లా?

విధి చేసిన మోసం పట్ల వేదనవల్లా?

ఎలా? ఎలా తెలుసుకోవటం? ? ఈ రకమైన ఆలోచనలతో ఆయన తల వేడెక్కిపోయింది. ఆయన ఏభై సంవత్సరాల వయసులో ఎప్పుడూ ఇంత సీరియస్ ప్రాబ్లమ్ ఆయనకి తగల్లేదు. ఈ ఆలోచనలతోనే ఆయన సుప్రియ మూడు గ్లాసుల్లో నిమ్మరసం పట్టుకొచ్చి ఇవ్వబోవటం గమనించలేదు—

"ఈ రోజు మీరెందుకో అన్యమనస్కంగా ఉన్నారు" అన్న మాటలతో ఈ లోకంలోకి వచ్చేడు.

"[illegible] లేదు" అంటూ ప్లేటులోంచి గ్లాసు అందుకోబోతూ ఉంటే ఆయనకి [illegible] లాటి ఆలోచన వచ్చింది. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఎక్స్‌ప్రెషన్ అప్పటివరకూ ఉన్న [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] - మీరు ఏదో [illegible] [illegible] [illegible]" అంటూ [illegible] [illegible] సుప్రియ.

[illegible] ఒక్క క్షణం తదేకంగా [illegible] [illegible]. తరవాత [illegible] [illegible] [illegible] "ఈ రోజు నా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] జ్ఞాపకం వస్తున్నాడు" [illegible]. ఇద్దరూ [illegible] ప్రశ్నార్థకంగా [illegible].

"[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible]. "ఒక అమ్మాయిని ప్రేమించిన [illegible] -- ఒక అమ్మాయితో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]."

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అమ్మాయిల్ని ప్రేమించేది, [illegible] ఏమీ తెలియనట్టు తప ్పుకొనే మగవాళ్ళే ఎక్కువ ఈ ప్రపంచంలో" అంది. ఆ [illegible] సంధ్యలో ఆమె మొహం ఆవేశం వల్ల మరింత ఎర్రగా కనిపించింది.

గౌరీనాథ్ ఆమెని అనునయిస్తున్నట్టు "మీరు చెప్పింది నిజమయితే నిజమయి ఉండవచ్చు. కానీ, మా వాడు బ్రిలియంట్. జీవితంలో ఎంతో పైకి రావలసినవాడు. అటువంటిది ఒక అమ్మాయి అతన్ని గాఢంగా మోసం చేసింది. దానితో రోజురోజుకీ క్రుంగి పోయి, మూణ్ణెల్ల క్రితం చచ్చిపోయేడు. ఇందోరకంగా చెప్పాలంటే, ఆత్మహత్య చేసుకొన్నాడు దాదాపు" అన్నాడు.

"అవును, మాస్టారూ. ఈ ఆడ వాళ్ళని అసలు నమ్మకూడదు. ముఖ్యంగా గండికోట్ల" అన్నాడు మాధవ్ భార్య వైపు చిలిపిగా చూస్తూ.

"ఏమిటి మీ ఉద్దేశ్యం?" అంది సుప్రియ కోపంగా.

"ఏమీలేదు మామూలుగానే అన్నాను, నా రావ్ విషయంలో మాత్రం అది నిజమే. ఎందుకంటే, రావ్ ప్రేమించింది కూడా గండికోటనే' అన్నాడు గౌరీనాథ్. 'రావ్' అంటున్నప్పుడు సుప్రియ శరీరం కొద్దిగా కంపించటం ఆ ఎనక చీకట్లో అస్పష్టంగా ఆయనకి కనిపించింది. రావ్‌కి ఆమె వ్రాసిన ఉత్తరం అతనికి చేరలే దనేది ఇంతవరకూ సుప్రియకి తెలియ లేదనీ, ఆమె ఇంకా అతను తనని మోసం చేసేడనే అనుకొంటోందనీ గౌరీనాథ్‌కి నిశ్చయంగా తెలిసిపోయింది. ఎందుకంటే, ఒక వేళ ఆమెకి మాధవ్‌తో వివాహం జరిగిపోయాక రావ్‌గానీ కనబడి జరిగిన దంతా చెప్పేసి ఉంటే ఆమెకి పురుషుల మీద ఇంత కోపం ఉండటానికి వీల్లేదు. జరిగినదంతా తెలిస్తే, ఆమెకి పురుషుల మీద ఉన్న కోపం, విధి చేసిన మోసం పట్ల వేదనగా మారుతుంది. విధి తనపట్ల ఎంత కఠోరంగా ప్రవర్తించిందీ ఈ అమ్మాయి తెలుసుకొంటే ఏమవుతుంది? ఆ షాక్ నుంచి తట్టుకో గలదా? అప్పటివరకూ రావ్ పట్ల ఉన్న కోపం అంతా ఒక్క క్షణంలో అతనిపట్ల జాలిగా మారటం — ఒక ఫేజ్ లోంచి ఇంకో ఫేజ్‌లోకి మనిషి ట్రాన్స్‌ఫా ర్మేషన్ — జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూస్తే ఒక సైకాలజిస్ట్‌గా తన మెదడు కెంత మేత! ! !

"ఏ ఊరు? ఈ ఊరేనా?" అడిగేడు మాధవ్.

"అవును. అతని చదువు అప్పటికే పూర్తయిపోయింది. ఆ అమ్మాయి ఫోర్త్ ఇయర్ లోనో ఎక్కడో ఉందనుకొంటా— నాకు సరిగ్గా తెలీదు. ఇద్దరూ చాలా గాఢంగా ప్రేమించుకొన్నారు. ఆ అమ్మాయి గురించి నాకు అప్పుడప్పుడు చెబుతూ ఉండేవాడు. నా దగ్గిర బాగా చనువు వాడికి. ఇంతలో ఉన్నట్టుండి ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళయిపోయింది. కనీసం వీడితో ఆ సంగతి మాటవరుసగా కూడా చెప్పలేదు. అసలేం జరిగిందో అతనికి తెలిసేసరికే రెండు నెలలు పట్టింది. ఆ అమ్మాయి తన నెందుకు అంత మోసం చేసిందో, తనేం తప్పు చేసేడో అర్థం కాలేదు. ఆ షాక్ నుంచి అతను తప్పించుకోలేక పోయేడు. నేనెంతో చెప్పి చూసేను. కానీ, ఆమెని అతను ఎంత గాఢంగా ప్రేమించాడో, పాపం— నా మాటలు అతనిమీద ఏమీ ప్రభావం కలిగించలేకపోయేయి. రోజు రోజుకీ కృశించిపోసాగేడు. చివరికి టైఫాయిడ్ వచ్చి చచ్చిపోయేడు. కానీ, నిజంగా అత నే కారణంవల్ల చనిపోయేడో నా ఒక్కడికే తెలుసు!" గంభీరంగా అన్నా, గౌరీనాథ్ కంఠంలో విషాదం ధ్వనిస్తూనే ఉంది.

అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. ఎక్కడో ఒక పిట్ట అరుస్తున్న చప్పుడుమాత్రం అప్పుడప్పుడు వినిపిస్తూంది. బాగా చీకటి పడింది. సన్నగా వీచే గాలికి చెట్ల ఆకులు నెమ్మదిగా కదులుతున్నాయి.

ఎవరూ మాట్లాడటం లేదు.

చేతులు రెండూ ఒడిలో పెట్టుకొని, తల బాగా క్రిందికి వంచుకొని కూర్చుంది సుప్రియ. వెలుతురు బాగా తక్కువ అవటం వల్ల ఆమె మొహంలో కదులు తూన్న భావాల్ని స్పష్టంగా చదవలేక పోయేడు గౌరీనాథ్. ఆమె మనసులో ఎంత కల్లోలం చెలరేగుతూందో, ఉద్వేగాన్ని అపుకోవటానికి ఆమె ఎంత ప్రయత్నిస్తూందో —ఆమె కూర్చున్న భంగిమే చెబుతోంది.

"ఏమి టంత సీరియస్‌గా ఆలోచిస్తున్నావ్?" అన్నాడు మాధవ్ నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరుస్తూ. సుప్రియ మాట్లాడలేదు, మాట్లాడితే తన కంఠంలో గాద్గదికత ఎక్కడ తనని పట్టి చేస్తుందో అన్న భయంతో కాబోలు ..'

మాధవ్ గౌరీనాథ్ వైపు తిరిగి "తను డాక్టర్ అన్న మాటేగానీ, చాలా 'సెన్సిటివ్ అండీ'" అన్నాడు వివులీకరిస్తున్నట్టుగా.

సంక్రాంతి తలపులు

పి. వి. ఎల్. నరసింహారావు

వినిపించ దీనాడు పీనుల విందుగ
కొమ్మ కొమ్మన కోకిలమ్మ పాట
కనిపించ దీ రోజు కన్నుల కింపుగ
ముద్దు గొల్పెడి గంగిరెద్దు ఆట
వినిపించ దీ ప్రొద్దు విశ్రుత సుశ్రావ్య
హరినామ కీర్తనాస్ఫురిత రవళి
కనిపించ దియ్యెడ తెనుగు కన్నియ సిగ్గు
మొగ్గలు తొడగిన ముగ్గు సరళి
దిక్కు దిక్కున వినిపించు దీనగాథ
వీథి వీథిన కనిపించు బాధరూపు
బ్రతుకె దుర్భరమనిపించు వ్రాయవేల
వచ్చె నిం క్రాంతి ఏ క్రాంతి దెచ్చెనమ్మ? ★

సంక్రాంతి

దూపాటి సంపత్కుమారాచార్య

పట్టుకొందు రటంచు బంగారు ముద్దతో
గొబ్బి ముద్దంలోన క్రుక్కి క్రుక్కి!
సెయ్యెడి రాయంచు చేరిన హరిదాసు
నయనాల కందక ఎక్కి నక్కి!
దొరికిపోదుమటంచు దొంగ రూపాయల
ముడుపులు కట్టేయు మొక్కి మొక్కి
బయట పడునటంచు! పాడు కల్తీ చేసి
పోలీసులను చూసి పొక్కి పొక్కి
సీటులో బూటులో తల హాటులోన
నూరు స్మగ్లింగు సామాన్లు నొక్కి నొక్కి
వణకిపోయెడు వారు కంపమ్ము నొంద
రాగదే నీవు! సంక్రాంతి రాజ్ఞి కదలి! ★

గౌరీనాథ్‌కి అకస్మాత్తుగా తను చేసిన తప్పు బోధపడింది. తను ప్లేచేసిన ట్రిక్ వల్ల ఈ అమ్మాయి జీవితంలో ఆనందం అనేది పూర్తిగా లేకుండా చేసేడు. తనను ప్రేమించిన నేరానికి జీవితాన్ని బలి చేసుకొన్న ఆ రావ్ ప్రతి నిమిషమూ ఆమెకి గుర్తు వచ్చి బాధ పెడతాడు. తను అనాలోచితంగా చేసిన ఈ ట్రిక్ వల్ల ఇటు ఆమె జీవితమూ, అటు మాధవ్ జీవితమూ నరకప్రాయం కాబోతున్నాయి—

గౌరీనాథ్ ఆలోచనల్లో ఉండగానే మాధవ్ లేచి, "ఇప్పుడే వస్తాను" అంటూ ఇంటివైపు వెళ్ళేడు. గౌరీనాథ్ సుప్రియ వైపు చూసేడు. ఆమెకూడా తల ఎత్తి ఆయన వైపు చూసింది. లోపల మాధవ్ స్విచ్ వేసినట్టున్నాడు — తోటలో లైటు వెలిగింది. ఆ వెలుతురులో ఆమె ముఖం తెల్లగా పాలిపోయినట్టు ఆయనకి కనిపించింది—తను చేసిన తప్పు సరిదిద్దుకోవటానికి ఇంకో అబద్ధం ఆడటానికి నిశ్చయించుకొని "నన్ను క్షమించండి" అన్నాడు.

"ఎందుకు" అంది సుప్రియ ఆశ్చర్యంగా.

"రావ్ చచ్చిపోలేదు. బ్రతికే ఉన్నాడు. అంతే కాదు — శుభ్రంగా పెళ్ళిచేసుకొని సంసారం చేస్తున్నాడు."

సుప్రియ ఆయనవైపు మరింత ఆశ్చర్యంతో కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూసింది.

"అవును. నేను అబద్ధం చెప్పేను. ఆ రోజుల్లో మిమ్మల్ని రావ్ గాఢంగా ప్రేమించి ఉండవచ్చు. కానీ, అకారణంగా మీరు అతన్ని తిరస్కరించేరు ..."

"మీరు చెబుతోంది —"

"మీ గురించే, సుప్రియాదేవీ — మీరు చదువుకొనే రోజుల్లో రావ్‌ని ప్రేమించలేదూ?" సూటిగా ప్రశ్నించాడు.

ఆయన చెబుతోంది నిజమే అన్నట్టు తల ఊపింది.

"కానీ, మీరు అకస్మాత్తుగా అతనితో పరిచయం తెంపేసుకొనేసరికి —"

"నేనేమీ అకారణంగా ..." అనబోతున్న సుప్రియ చటుక్కున మాటలు ఆపు చేసింది. మాధవ్ అక్కడికి వచ్చి "డిన్నర్‌కి అన్నీ అరేంజ్ చేసెయ్యమని చెప్పనా — ఇంకా ఆలస్యం ఉందా?". అని అడిగేడు. సుప్రియ లేవబోయింది.

"ఇంకో అరగంట పోయాక చేద్దాం" అన్నాడు గౌరీనాథ్.

భార్యని వారిస్తూ, "నువ్వు మాట్లాడుతూ ఉండు. నేను చెప్పేసి వస్తాను" అంటూ లోపలికి వెళ్ళేడు మాధవ్.

తగిన సంభాషణ కొనసాగిస్తూ, "మీరు అకారణంగా రావ్‌ని తిరస్కరించలేదు. ఒకరకంగా చెప్పాలంటే, మీవాళ్ళందర్నీ వదిలేసి వచ్చేనా అతన్ని పెళ్ళి చేసుకొందామని అనుకొన్నారు ఆరోజుల్లో, అవునా?" అన్నాడు గౌరీనాథ్.

"ఇవన్నీ...మీకెలా ...?" అనబోతున్న సుప్రియని మధ్యలో ఆపుచేసి, "తెలుసు! అంతేకాదు — రావు కూడా మిమ్మల్ని అంతే గాఢంగా ప్రేమించాడన్న విషయం కూడా నాకు తెలుసు. కానీ, అతను మిమ్మల్ని చేసుకోలేక పోవటానికి కారణం మీరు ఊహిస్తున్నదిమాత్రం కాదు. దానిక్కారణం నాకే — ఇంకోలా చెప్పాలంటే నా ఒక్కడికే తెలుసు." ఆయన కంఠం ఆవేశంతో కంపించింది.

"మీరుచెబుతోంది"...అర్ధోక్తిలోనే ఆపుచేసింది.

"చెబుతాను. కానీ, మీరు నాకో వాగ్దానం ఇవ్వాలి. విధి మీ ఇద్దరిపట్లా చాలా చిన్న చూపు చూసింది. ఇదంతా తెలిసిన తరవాత మీరు క్రుంగిపోకూడదు; ముఖ్యంగా మాధవ్‌ని ఏమీ బాధపెట్టకూడదు ..." అని క్షణం ఆగి, "మీరు రావ్‌కి ఒక ఉత్తరం వ్రాసేరు కదూ — పెళ్ళిచేసుకొమ్మని ఇంట్లో ఒత్తిడి చేస్తున్నారనీ, ఆ రోజు రాత్రి స్టేషన్‌కి వస్తే ... అంటూ ఇంకా ఏదో చెప్పబోయేడు.

సుప్రియ చప్పున "అవును, వ్రాసేను" అంది.

గౌరీనాథ్ కంఠంలో అకస్మాత్తుగా విషాదం ధ్వనించింది. "మీరు వ్రాసిన ఉత్తరం రావ్‌వరకూ చేరలేదు, సుప్రియాదేవీ! అది మీ అనాటమీ పుస్తకం అట్ట వెనక చీకట్లో సమాధి అయిపోయింది. మీ జీవితం అందంగా మలుపు తిరగవలసిన చోట మీరు కొద్దిగా నిర్లక్ష్యం చూపటం వల్ల విధి మీ పట్ల చాలా కర్కశంగా పగ తీర్చుకొంది. మీ గురించీ, మీ ఆకస్మిక మౌనం గురించీ రావ్ ఎంత తల్లడిల్లిపోయేడో, పాపం" అంటూ ఆగి, ఆమె వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ ఉందేమో అని చూసేడు.

ఆమె చలనం లేకుండా అలానే ఉండిపోయింది. ఆమె మొహంలో విషాదం కూడా కనబడటం లేదు. 'షాక్ వేదనకన్నా భయంకరమైనది' అనుకున్నాడు. ఇప్పుడామెని ఆ షాక్ నుంచి బయటికి తీసుకు రావలసిన బాధ్యత తనమీదే ఉంది. మనస్తత్వ శాస్త్రంలో తను ఇన్నాళ్ళూ జరిపిన పరిశోధనా సారాన్ని ఇప్పుడు ఉపయోగించి ఆమెని మామూలు మనిషిని చెయ్యాలి.

గౌరీనాథ్ ఆలోచనల్లో ఉండగానే ఆమె కొద్దిగా తేరుకొని, "మీ కా పుస్తకం ఎక్కడ దొరికింది" అని అడిగింది.

"విధి ఎంత చిత్రంగా ఉంటుందో చూడండి. మా తమ్ముడికోసం సెకండ్ హాండ్ షాపులో కొన్నానేను. ప్రతి విషయాన్నీ సునిశితంగా అబ్జర్వ్ చెయ్యటం మా సైకాలజిస్ట్‌లకి వెన్నతో పెట్టిన విద్య. దానికి నిదర్శనంగా — దాదాపు అయిదు సంవత్సరాలు చీకట్లో ఉన్న ఉత్తరం ఇలా బయట పడింది."

ఒక క్షణం నెమ్మదిగా గడిచింది. బాగా చీకట్లు అలుముకొన్నాయి. వరండాలో ఉన్న లైటు కాంతి చెట్లమీద ప్రతిఫలిస్తూంది. సన్నగా వీచే గాలికి నేలమీద చెట్ల నీడలు కదులుతున్నాయి. దూరంగా ఎవరో కుర్రాడు గొంతెత్తి 'చందమామా, నిజం చూడకూ ...' అని పాడుకొంటూ పోతున్నాడు.

ఆ నిమేషమాత్రపు నిశ్శబ్దాన్నికూడా గౌరీనాథ్ భరించలేకపోయేడు. అనునయిస్తున్నట్టు "చూడండి, సుప్రియాదేవీ, విధి చేతిలో మనం కీలుబొమ్మలం. మీరు అనవసరమైన ఆలోచనలతో మనసు పాడుచేసుకోకండి ... ముఖ్యంగా ఆ రావ్ గురించి" అంటూ ఏదో చెప్పబోతూన్న గౌరీనాథ్‌ని మధ్యలో ఆపు చేస్తూ, "అబ్బే, నేను ఆలోచిస్తున్నది అది కాదు. ఆ ఉత్తరం గురించి" అని క్షణం ఆగి, ఏదో గుర్తు తెచ్చుకొంటున్నట్టు తనలో తనే, "ఫెయిర్ వ్రాసేక ఆ చిత్తు కాపీని చింపేసినట్టు నాకు బాగా గుర్తే" అంది.

గౌరీనాథ్ కళ్ళముందు ఏదో మెరిసినట్టయింది. చుట్టూ ఉన్న వస్తువులు గిర్రున తిరగ నారంభించేయి. ఎదురుగా ఉన్న అమ్మాయి పదిమంది సుప్రియలుగా కనిపించసాగేరు. మొహం తెల్లగా పాలిపోయింది. అస్పష్టంగా 'ఏమిటి' అంటూ గొణిగేడు.

ఈ లోపులో సుప్రియ బాగా రిలాక్సయింది. చిరునవ్వుతో "పాపం ఆ ఉత్తరం మిమ్మల్ని చాలా బాధపెట్టినట్టు ఉందే" అంది.

గౌరీనాథ్ ఇంకా ఆ షాక్ నుంచి తేరుకోనట్టు ఏమీ మాట్లాడలేదు. అంతలో మాధవ్ అక్కడి కొచ్చేడు.

సుప్రియ కవ్విస్తున్నట్టు "ఇప్పుడు చెప్పు, రావ్, ఏమిటి మెడికోల గురించి ఇష్టం వచ్చినట్టు మాట్లాడుతున్నావ్?" అంది.

భార్యవైపు విచిత్రంగా చూసి, గౌరీనాథ్ వైపు తిరుగుతూ, "ఏమిటి, గురూగారూ, తవ సైకాలజీ మీద ఏమైనా ప్రయోగం చేసేరేమిటి? ఇన్నాళ్ళకి పేరుపెట్టి పిలుస్తోంది" అన్నాడు మాధవరావు. ★